Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar som gäller företag inom finansbranschen i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin. Avsikten är att med anledning av epidemin förlänga giltighetstiden för vissa bestämmelser i den tidsbestämda lagen som stiftades våren 2020 så att börs- och First North-listbolagen kan ordna bolagsstämman i sin helhet på basis av distansdeltagande fram till utgången av juni 2021 och att andelslag, föreningar och vissa företag i finansbranschen kan tillåta distansdeltagande och anlitande av ombud vid den stämma eller det möte som avses i lagen och som ordnas före utgången av juni 2021. Det föreslås ingen möjlighet att avvika från tidsfristerna för stämmor och möten.

Det ligger i sammanslutningarnas, delägarnas, medlemmarnas, intressentgruppernas och hela samhällets intresse att säkerställa ett störningsfritt beslutsfattande i dessa sammanslutningar också hösten 2020 och våren 2021. På basis av förslaget skulle sammanslutningarnas styrelser också hösten 2020 och våren 2021 ha tillräckliga metoder för att ordna möten i enlighet med sammanslutningarnas behov, resurser och hälsoskyddskrav.

Lagen avses träda i kraft 1 oktober 2020 och gälla till och med 30 juni 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING 3
1 Bakgrund och beredning 3
1.1 Bakgrund 3
1.2 Beredning 3
2 Nuläge och bedömning av nuläget 4
2.1 Associationslagstiftning, praxis för bolagsordning, stadgar, möten och stämmor 4
2.2 Bedömning av nuläget 5
3 Målsättning 6
4 Förslagen och deras konsekvenser 6
4.1 De viktigaste förslagen 6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna 9
5 Utländsk lagstiftning och andra medel som använts utomlands 9
6 Remissvar 9
7 Specialmotivering 9
8 Ikraftträdande 10
9 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning 10
LAGFÖRSLAG 12
Lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin 12

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Den gällande lagen om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin (290/2020, gällande temporär lag) stiftades för att underlätta ordnandet av bolagsstämmor och andra möten för delägare och medlemmar i sammanslutningar våren 2020 så att man samtidigt beaktar delägarnas och medlemmarnas rättigheter enligt associationslagstiftningen på ett tillräckligt sätt för att iaktta egendomsskyddet i grundlagen.

Enligt motiveringarna till regeringens proposition med förslag till lag om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av en Covid-19 epidemin (regeringens proposition om den gällande temporära lagen, RP 45/2020 rd, avsnitt 9 Ikraftträdande) kan giltighetstiden för de i lagen föreskrivna medlen för deltagande vid behov förlängas genom en ändring av lagen när det fås tillräckliga uppgifter om eventuell fortsatt giltighet för andra metoder som behövs för att förhindra spridningen av coronaviruset. I sitt utlåtande om propositionen förutsatte riksdagens lagutskott att bedömningen av behovet att förlänga undantagen utifrån epidemiläget ska göras i tillräckligt god tid för att föreningarna ska vara på det klara med situationen beträffande förlängningen (LaUU 2/2020, s. 4).

När den temporära lagens giltighetstid närmar sig har det framkommit ett behov av att fortsätta tillämpa de lagstadgade förenklingarna i fråga om anlitande av ombud och distansdeltagande även vid mötena hösten 2020 och våren 2021 samt i börsbolagen att förlänga möjligheten att hålla bolagsstämmor som enbart grundar sig på distansdeltagande till slutet av våren 2021.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Finansministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har deltagit i beredningen i fråga om lagstiftningen inom sina ansvarsområden.

Justitieministeriet har i mars–augusti 2020 utrett sammanslutningarnas praxis för stämmor och möten. Utredningen visar att de mötesarrangemang som den temporära lagen möjliggör har fungerat och att det inte finns några kända problem med aktieägarnas och medlemmarnas deltagande i stämmor och möten på grund av den temporära lagstiftningen (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2020: 17 - http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-894-3).

På grund av propositionens brådskande natur är det nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning och har det inte ordnats någon sedvanlig remissbehandling. Följande instanser gavs tillfälle att kommentera förslaget 20–26 augusti 2020: Finlands socialdemokratiska parti, Sannfinländarna, Samlingspartiet, Centern, Gröna förbundet, Vänsterförbundet, Svenska folkpartiet i Finland, Kristdemokraterna i Finland, Liike Nyt, Akava, Finlands Ungdomssamarbete Allians, Värdepappersmarknadsföreningen, Directors Institute Finland, Finlands Näringsliv (EK), Eläkesäätiöyhdistys ESY, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Euroclear Finland, Finans Finland (FA), Finansinspektionen, Nasdaq Helsinki, Inderes, disponentförbundet (Isännöintiliitto), Medborgararenan, Kommunförbundet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Kvinnoorganisationernas Centralförbund, OP Gruppen, Finlands Aktiesparare, Patent- och registerstyrelsen, Pellervo, POP Banken, Börsstiftelsen,

Social- och hälsovårdsministeriet, SOSTE, FFC, Tradeka, Advokatförbundet, Fastighetsförbundet, Finlands olympiska kommitté, SOK, S-gruppen, Finlands Hjärtförbund, Finlands Revisorer, Företagarna i Finland, Stiftelser och Fonder rf, Ekonomiadministrationsförbundet i Finland, STTK, Arbets- och näringsministeriet, Vakuutuskassat ry, Finansministeriet, Skatteförvaltningen, avdelningen för ägarstyrning i Statsrådets kansli, Heikki Halila och Lauri Tarasti.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Associationslagstiftning, praxis för bolagsordning, stadgar, möten och stämmor

I fråga om associationslagstiftning samt praxis för bolagsordning, stadgar, möten och stämmor beskrivs nuläget heltäckande i avsnitt 2 Nuläge och bedömning av nuläget i regeringens proposition (RP 45/2020 rd) om den gällande temporära lagen samt i riksdagens lagutskotts utlåtande LaUU 2/2020 rd och i ekonomiutskottets betänkande EkUB 8/2020 rd.

I praktiken har aktiebolag, andelslag, föreningar och andra sammanslutningar som avses i 6 § i den temporära lagen i allmänhet aktieägares eller medlemmars ordinarie stämma eller möte i mars–juni. Covid-19-epidemin påverkade hälsoförhållandena så att man blev tvungen att senarelägga eller ställa in vårstämmorna eller slå samman dem med höststämmorna. Dessutom var det nödvändigt att i mötesarrangemangen beakta mötesbegränsningarna och för att skydda deltagarna var det även i övrigt nödvändigt att i större utsträckning än tidigare tillåta anlitande av ombud och distansdeltagande och i börsbolagen att under vissa förutsättningar ordna bolagsstämman på basis av distansdeltagande.

Lagligheten i sammanslagningen av vår- och höststämmor eller -möten beror på en helhetsbedömning som ska göras specifikt för varje sammanslutning. Möjligheten att skjuta upp möten beror dels på en samlad bedömning som sammanslutningens styrelse ska göra i enlighet med sin omsorgsplikt bland annat i fråga om vad sammanslutningens bolagsordning eller stadgar möjliggör, vilken typ av ärenden som ska avgöras, vilka hälsoskyddsbehoven är med tanke på sammanslutningens delägare eller medlemmar, dels på en bedömning att senareläggningen inte orsakar sammanslutningen eller dess delägare eller medlemmar skada (LaUU 2/2020, s. 4).

Enligt en utredning om sammanslutningarnas praxis för stämmor och möten under våren och sommaren hölls bolagsstämmorna för börsbolagen och First North-listan (FN-listan) på basis av aktiebolagslagen (624/2006, ABL). Av 156 finländska börs- och FN-bolag hade 9 bolag beslutat utnyttja möjligheten enligt den temporära lagen att hålla bolagsstämman efter den 30 juni. Av dessa bolag ordnade 25 stämman med hjälp av förfaranden enligt den temporära lagen och 104 bolag ordnade stämman på våren och sommaren så att de tillämpade aktiebolagslagen men strävade efter att minimera det fysiska deltagandet (centraliserad ombudsmannatjänst, streaming, rätt till förhandsröstning och förfrågningar och andra motsvarande arrangemang – Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2020: 17 - http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-894-3). På basis av utredningen har det inte förekommit några väsentliga problem för bolagen eller aktieägarna. De exceptionella förhållandena inverkade väsentligt mer på antalet aktieägare som deltog i bolagsstämman än på det sammanlagda antalet aktier som deltog. I en del av de stora börsbolagen ökade specialarrangemangen avsevärt andelen aktier som deltog i stämman jämfört med bolagsstämman 2019.

Enligt Finlands Fastighetsförbunds och Suomen Isännöintiliittos enkäter och bedömningar har en betydande del av de ordinarie bolagsstämmorna i bostadsaktiebolag våren 2020 fortfarande inte hållits, särskilt när det gäller större bolag. De vanligaste orsakerna till uppskovet har varit avsaknad av brådskande ärenden och att styrelsen i bostadsbolaget ansett att distansdeltagande

är besvärligt att ordna. I vissa bostadsaktiebolag har styrelsen inte samtyckt till att ordna möjlighet till distansdeltagande trots delägarnas begäran. Bestämmelserna om distansdeltagande i lagen om bostadsaktiebolag motsvarar de bestämmelser som tillämpas på andra aktiebolag än noterade aktiebolag, för vilka man inte känner till motsvarande problem. Det är möjligt att tidigare spänningar inom bolaget kan påverka vägran att ordna distansdeltagande.

Enligt en utredning från Pellervo har åtminstone de största andelslagen hållit sina stämmor under våren och sommaren och epidemin har knappt alls påverkat arrangemangen. I utredningen fanns inga uppgifter om mindre andelslag och det finns ingen information om huruvida de eventuellt skjutit upp sina stämmor. Enligt en utredning från OP Gruppen sköt största delen av andelsbankerna upp sin stämma, och i juli–september hålls stämma i 60 banker. Möjligheten till distansdeltagande har utnyttjats på fullmäktigesammanträden, men avsaknaden av tekniska lösningar har gjort att man inte kunnat delta på distans i andelsstämmor. I fråga om andelslag känner man inte till att någon skulle ha förvägrat möjligheten till distansdeltagande.

I ¾ av svaren på en enkät som justitieministeriet riktade till föreningar och organisationer (93 svar) uppgav man att vårmötet hade senarelagts. Enligt enkäten, som genomfördes i början av juni, hade många emellertid för avsikt att hålla vårmöte före utgången av juni, eller så hade vårmötet sammanslagits med höstmötet. I de föreningar som svarade var man i regel nöjd med att utöka möjligheterna att delta på distans vid föreningarnas möten och distansmötena ansågs ha förlöpt bra. För föreningars och organisationers del känner man inte till att möjligheten att delta på distans skulle ha förvägrats.

Enligt en utredning från Sparbanksförbundet har sparbankernas distansmöten gått bra och bara sex banker har skjutit upp vårmötet. Sparbanken önskar att giltighetstiden för den temporära lagen ska förlängas så att man kan hålla höstmötena.

Lagen om hypoteksföreningar motsvarar i fråga om distansdeltagande det som föreslås om sparbankslagen och i fråga om förhandsanmälan det som föreslås om föreningslagen i RP 45/2020 rd. Hypoteksföreningens vårstämma 2019 hölls innan mötesbegränsningarna trädde i kraft.

2.2 Bedömning av nuläget

Det är svårt att förutse Covid-19-epidemins utveckling och hur den påverkar sammanslutningarnas stämmor och möten hösten 2020, men det är nödvändigt att i tid förbereda sig på likadana hälsoförhållanden som under våren 2020 för möten som ordnas mellan hösten 2020 och sommaren 2021. Det gäller även kallelsetider och andra behov i anslutning till mötesarrangemangen, så att man kan säkerställa att sammanslutningarna kan fatta beslut störningsfritt när hälsoförhållandena eventuellt försämras. För sammanslutningarna, deras aktieägare och medlemmar är det också nödvändigt att i tillräckligt god tid få information om möjligheten till undantagsarrangemang. Den så kallade modellen med två stämmor eller årsmöten är vanlig särskilt i andelslag, föreningar och i de företag inom finansbranschen som avses i 6 § i den gällande tillfälliga lagen. Dessa sammanslutningar är också tvungna att ordna möten i oktober–december 2020. Mötesarrangemangen skulle underlättas av de undantagsmöjligheter i en temporär lag som gäller fram till slutet av september.

På basis av utredningen om de stämmor och möten som hölls på våren och sommaren försämrade undantagsarrangemangen i praktiken inte delägarnas och medlemmarnas rättigheter. I praktiken har deltagandet i möten och mötesaktiviteten till och med ökat jämfört med 2019. Covid-19-epidemin har också främjat användningen av internet bland sammanslutningarna och deras aktieägare och medlemmar för att delta i beslutsfattandet.

I praktiken förutsätter mötesförberedelser och -arrangemang i synnerhet i sammanslutningar med ett stort antal aktieägare eller medlemmar ofta mycket långsiktig planering och beredning och även kallelsetiderna kan vara flera månader långa. Detsamma gäller för stora koncerner, andra företagsgrupper och organisationer mätt i antalet dottersammanslutningar eller medlemssammanslutningar. Därför är det nödvändigt att förlänga giltighetstiden för de undantag i den gällande temporära lagen som underlättar ordnandet av bolagsstämmor, andelsstämmor, föreningsmöten och motsvarande möten så att lättnaderna i fråga om distansdeltagande och anlitande av ombud, i vars tillämpning inga betydande brister eller problem har konstaterats, kan utnyttjas när stämmor och möten ska ordnas hösten 2020 och våren 2021.

Delegationen för börsbolag, som representerar stora börsbolag, har önskat att de möjligheter till undantag från lagen som underlättar ordnandet av börsbolagets bolagsstämma och deltagandet i stämman ska förlängas till utgången av bolagsstämmoperioden våren 2021. Enligt en bedömning av medlemmarna och experterna i justitieministeriets arbetsgrupp Gruppbaserad medborgarverksamhet 2020 har en betydande del av mötena inte hållits och det är nödvändigt att förlänga giltighetstiden för undantagen gällande distansdeltagande och anlitande av ombud.

Å andra sidan finns det inga grunder för att förlänga tidsfristen för bolagsstämmor, andelsstämmor, föreningsmöten och möten som avses i 6 § i den temporära lagen efter september 2020. Huruvida vårstämman eller -mötet ska skjutas upp längre eller vår- och höststämmorna eller -mötena slås samman beror på en helhetsbedömning som görs av respektive sammanslutning (se punkt 2.1).

Förlängningen av den temporära lagens tillämpningstid möjliggör också beredning av permanent lagstiftning som underlättar distansdeltagande och anlitande av ombud.

3 Målsättning

För att bromsa upp spridningen av coronaviruset är det nödvändigt att tillåta att aktiebolag, andelslag och föreningar ordnar stämmor och möten för sina aktieägare och medlemmar på ett sätt som är ändamålsenligt med hänsyn till hälsoskyddskraven samt sammanslutningens och dess aktieägares och medlemmars rättigheter. I fråga om tidpunkten för och sätten för deltagande i en andelsbanks fullmäktigesammanträde och i en andelsstämma, en sparbanks principalmöte, en försäkringsförenings föreningsstämma och en försäkringskassas kassamöte är det nödvändigt att tillåta i huvudsak motsvarande undantag.

Dessutom är det nödvändigt att säkerställa att i synnerhet större börsbolags bolagsstämmor hösten 2020 och våren 2021 ordnas på ett tillräckligt tillförlitligt och förutsägbart sätt med beaktande av deras praxis för deltagande genom att tillåta sådana fullmakts- och distansarrangemang genom vilka ett möte kan ordnas antingen så att aktieägarna inte alls deltar i fysiska möten eller så att ett så begränsat antal aktieägarombud deltar i stämman att hälsoskyddskraven kan iakttas i mötesarrangemangen.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Allmänt

På grund av att aktiebolag, andelslag, föreningar och andra sammanslutningar är olika och har olika behov föreslås för varje form av sammanslutning delvis olika metoder för hur aktieägarnas

och medlemmarnas stämmor, möten och sammanträden ska kunna ordnas i enlighet med hälsoskyddsbehoven för att mötesarrangemangen inte i onödan ska behöva avvika från arrangemang som tidigare visat sig fungera och för att användningen av de för sammanslutningarna nya metoderna ska påverka aktieägarnas och medlemmarnas rättigheter samt sammanslutningens interna förhållanden så lite som möjligt.

Avvikande från den gällande temporära lagen föreslås ingen möjlighet att skjuta upp ett möte som grundar sig på lag, bolagsordning eller stadgar.

Börsbolag och FN-bolag

Det föreslås att med avvikelse från 5 kap. 6 § 1 mom. och 8 § 1 mom. i aktiebolagslagen ska den bolagsstämma i ett börsbolag som ska hållas senast den 30 juni 2021 kunna ordnas så att aktieägarna får utöva sina rättigheter vid den fysiska bolagsstämman endast genom ett av aktieägaren valt ombud. För att underlätta användningen av ett ombud, måste bolagets styrelse utse ett ombud som aktieägarna kan anlita och som inte hör till bolagets i 1 kap. 11 och 12 § i aktiebolagslagen avsedda närståendekrets.

Det föreslås att med avvikelse från 5 kap. 6 § 1 mom. och 16 § 2 mom. i aktiebolagslagen ska den bolagsstämma i ett börsbolag som ska hållas senast den 30 juni 2021 kunna ordnas så att en aktieägare får utöva sin rätt vid den fysiska bolagsstämman personligen eller via ombud endast på det sätt som avses i 6 kap. 16 § 2 mom. i den lagen per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel.

Vid användning av vardera metoden ska det ordnas en fysisk bolagsstämma som avses i aktiebolagslagen, eftersom den lagen och annan lagstiftning innehåller många bestämmelser vars tillämpning är bunden till tidpunkten för bolagsstämman.

För säkerställande av utövandet av aktieägarnas rösträtt föreslås det vidare bestämmelser om aktieägarnas röstningsalternativ, frågerätt och rätt att lägga fram förslag före börsbolagets bolagsstämma och om tillkännagivande av frågorna och förslagen för andra aktieägare samt om upptagande av aktieägarnas beslutsförslag till omröstning. Förfarandet för befullmäktigande och distansdeltagande ska vara sådant att det går att rösta för eller emot alla beslutsförslag som tas upp till omröstning. Vidare föreslås det att när det gäller utbetalning av vinst är också minimiutdelning enligt aktiebolagslagen ett alternativ, om styrelsen föreslås ett mindre belopp än så.

Andelslag

Vidare föreslås det att med avvikelse från 5 kap. 9 § 1 mom. i lagen om andelslag och stadgarna få ett ombud företräda tre medlemmar vid den andelsstämma som ska hållas senast den 30 juni 2021. I stadgarna eller genom beslut av styrelsen är det möjligt att tillåta företrädande av flera medlemmar. Dessutom bör det tillfälligt också tillåtas att även en fullmäktigeledamot får ge fullmakt. För att undvika problem i samband med fullmaktsinsamling bör det sammanräknade röstetalet för de medlemmar som ett och samma ombud företräder begränsas till 10 procent av de vid en sådan stämma eller ett sådant sammanträde företrädda medlemmarnas eller ledamöternas röstetal, om inte stadgarna tillåter en större röstandel. I fråga om deltagande på distans föreslås det att styrelsen fram till den 30 juni 2021 ska kunna tillåta deltagande på distans även i en sådan andelsstämma eller ett sådant fullmäktigesammanträde där det enligt stadgarna är förbjudet att delta på distans. Styrelsen kan också besluta om sådan förhandsanmälan som behövs för att tillåta utövande av fullmakt eller för att ordna deltagande på distans på ett möte som ordnas före utgången av juni 2021.

Föreningar

Det föreslås att med avvikelse från 21 § och 25 § 1 mom. i föreningslagen och eventuella bestämmelser i föreningens stadgar att styrelsen får besluta att ett ombud får företräda en eller flera medlemmar vid det föreningsmöte eller en eller flera fullmäktige vid det fullmäktigemöte som ska hållas senast den 30 juni 2021. Styrelsen kan antingen tillåta att fullmäktigen anlitas eller låta bli att tillåta det. Föreningens styrelse kan i praktiken också ställa sådana motiverade villkor för ombud som är förenliga med likställighetsprincipen. Utifrån föreningens syfte och verksamhet kan t.ex. styrelsen för en partiförening förutsätta att ombudet vid partistämman ska vara medlem av partiets grundorganisation (lagutskottets utlåtande 2/2020 rd och ekonomiutskottets betänkande 8/2020 rd). För att undvika problem i samband med fullmaktsinsamling ska det sammanräknade röstetalet för de medlemmar som ett och samma ombud företräder begränsas till 10 procent av de vid mötet företrädda medlemmarnas eller fullmäktiges röstetal, om inte stadgarna tillåter en större röstandel.

Det föreslås att med avvikelse från den första meningen i 17 § 2 mom. i föreningslagen ska föreningens styrelse kunna tillåta sådant deltagande på distans som avses i det momentet vid det föreningsmöte som ska hållas senast den 30 juni 2021, även om ett sådant arrangemang inte är tillåtet enligt stadgarna och föreningen inte för detta ändamål har godkänt en i lagen avsedd omröstnings- och valordning. Om en föreningsmedlem inte har beredskap att använda ett hjälpmedel för deltagande på distans kan det i praktiken förekomma situationer där medlemmen har en teknisk ”digital assistent” vid mötet även om föreningslagen inte uttryckligen tillåter det, eftersom det i praktiken inte är möjligt att övervaka att en sådan begränsning iakttas vid deltagande på distans. Vid valet av sätt att delta och det praktiska genomförandet av mötena finns det skäl att beakta att man vid deltagande på distans inte nödvändigtvis kan konstatera med säkerhet vilka som de facto deltar i mötet utöver medlemmarna och eventuella ombud. Det är viktigt att föreningens styrelse ger tillräckliga anvisningar för distansdeltagandet, inklusive omröstningarna. Det är förenligt med föreningsledningens omsorgsplikt att välja och bereda metoder för distansdeltagande så att medlemmarna har tillräcklig möjlighet att delta i beslutsfattandet vid föreningsmötet. Exempelvis kan omröstnings- och valordningspraktik tas som modell. Detsamma gäller deltagande i fullmäktigemöten på distans. Den egentliga omröstnings- och valordningen enligt 30 § i föreningslagen kan inte godkännas genom beslut av styrelsen (lagutskottets utlåtande 2/2020 rd, s. 6).

Annan associationslagstiftning

Vad som ovan anförts om andelslag är tillämpligt på andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform på motsvarande sätt som i den gällande temporära lagen. I sparbankslagstiftningen föreslås motsvarande undantag för principalmötet som de som föreslås för andelsstämman. En principal ska dock få anlita enbart en annan principal som ombud.

Det som ovan anförts generellt och specifikt i fråga om föreningar lämpar sig i huvudsak också för försäkringsföreningar, försäkringskassor och arbetslöshetskassor. Det föreslås dock inga undantag i fråga om de kvantitativa begränsningarna i ett ombuds rösträtt enligt de gällande lagarna. Däremot är det nödvändigt att tillåta att en medlem av en försäkringskassas representantskap får anlita ett ombud samt möjlighet att ordna representantskapets sammanträde på ett ändamålsenligt sätt per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel eller genom att de som deltar samtidig fördelas på olika rum eller med hjälp av kombinationer av dessa alternativ. För hypoteksföreningarnas del behövs motsvarande undantag för distansdeltagande som för sparbankernas del och för förhandsanmälningar motsvarande undantag för föreningarnas del.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Syftet med denna proposition är att förhindra och begränsa de skadeverkningar som nämns i avsnitt 6.2 i regeringens proposition om den gällande temporära lagen genom att göra det möjligt för aktiebolag, andelslag och föreningar att hösten 2020 och våren 2021 ordna stämmor och möten för aktieägarna och medlemmarna på ett för varje sammanslutning lämpligt sätt helt eller i huvudsak som distansmöten, där de epidemirelaterade hälsoskyddskraven beaktas. Utifrån utredningen om de stämmor och möten som hölls våren och sommaren 2020 påverkar förslaget inte i någon betydande grad aktieägarnas och medlemmarnas rättigheter, aktiernas och andelarnas värden och inte heller förhållandena mellan aktieägarna eller medlemmarna och ena sidan eller förhållandena mellan dem och sammanslutningens styrelse å andra sidan.

Under epidemin har förslaget och de förfaranden som den gällande associationslagstiftningen redan tillåter i betydande grad sporrat till att utveckla och ta i bruk sammanslutningarnas nätkommunikation och olika elektroniska tjänster för deltagande på distans.

Förslaget påverkar inte beslutsfattandet för sammanslutningarnas styrelser, vilket också redan nu kan ordnas helt på basis av distansförbindelser utan traditionella fysiska sammanträden.

Underlättandet av möjligheterna att delta på distans och anlita ombud ökar i praktiken medlemmarnas och deras genom val utsedda företrädares möjligheter att delta i andelslag, föreningar och särskilda former av sammanslutningar inom finans- och försäkringssektorn. På basis av utredningen om mötespraxis våren och sommaren 2020 motsvarar propositionens konsekvenser det som lagts fram i avsnitt 6.2 De huvudsakliga konsekvenserna i regeringspropositionen om den gällande temporära lagen (RP 45/2020 rd).

5 Utländsk lagstiftning och andra medel som använts utomlands

Undantagslagstiftningen i de övriga nordiska länderna om lättnader vid ordnandet av bolagsstämmor och motsvarande möten har behandlats i punkt 3 i motiveringen i regeringens proposition om den gällande temporära lagen. Undantagsbestämmelserna för Sverige gäller fram till utgången av 2020, för Danmark till utgången av 2020, för Norge till november 2020 och för Tyskland till utgången av 2020.

6 Remissvar

Alla som kommenterade förslaget ansåg att det behövs och förespråkade att det behandlas skyndsamt. En del kommenterade några detaljer i förslaget.

7 Specialmotivering

1 §. *Lagens tillämpningsområde*. Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen avviker från den gällande temporära lagen så att tillämpningsområdet för aktiebolag endast omfattar börsbolag och First North-listbolag, eftersom förslaget inte innehåller de möjligheter som anges i 2 § 1 mom. och 7 § i den gällande temporära lagen att skjuta upp den egentliga bolagsstämman, upprättande av bokslut och revision. Av samma anledning föreslås att bostadsaktiebolagen ska uteslutas från förslaget.

Undantagsbestämmelserna ska tillämpas på bolagsstämmor, andelsstämmor eller medlemsmöten och andra här avsedda stämmor, möten och sammanträden som hålls senast den 30 juni 2021. Det här innebär i praktiken att kallelsen ska utfärdas och stämman eller mötet inledas

innan tidsfristen löper ut. Bestämmelsen gäller även fortsatta stämmor och möten på motsvarande sätt. Lagen ska inte tillämpas på sådana fortsättningar på stämma eller möte eller på sådana fortsatta stämmor eller möten efter tidsfristen för vilka det ska utfärdas en ny kallelse enligt den gällande lagen. Exempelvis enligt aktiebolagslagen ska en ny kallelse utfärdas till en fortsatt stämma som hålls över fyra veckor efter bolagsstämman (5 kap. 24 §).

2 §. *Aktiebolagslagen*. I paragrafen föreslås på motsvarande sätt som i 2 § 2-7 mom. i den gällande temporära lagen bestämmelser om de metoder som börsbolagen behöver för att i praktiken ordna bolagsstämman helt utan att aktieägarna deltar på plats. Vid användning av vardera metoden eller en kombination av dem ska det ordnas en bolagsstämma som avses i aktiebolagslagen, eftersom den lagen och annan lagstiftning innehåller många bestämmelser vars tillämpning är bunden till tidpunkten för bolagsstämman. Undantagsbestämmelserna tillämpas på bolagsstämmor som hålls senast inom juni 2021. Motiveringarna är i övrigt desamma som i de specialmotiveringen till 2 § 2-7 mom. i regeringens proposition om den gällande temporära lagen (45/2020 rd).

3–5 §. *Motiveringarna till förslagen om att avvika från lagen om andelslag, föreningslagen och den övriga associationslagstiftningen* ges ovan i denna preposition och i specialmotiveringen i regeringens förslag om den gällande temporära lagen (RP 45/2020 rd). 4 § 3 mom. i förslaget om föreningar avviker från den gällande temporära lagen i det att den tidigaste tidpunkten för en eventuell förhandsanmälan som förutsätts för deltagande i stället för en vecka kan vara två veckor före mötet. Syftet med förslaget är att underlätta särskilt de största föreningarnas och organisationernas möten, vilka i praktiken har ordnats bland annat decentraliserat på olika mötesplatser med hjälp av datakommunikationsförbindelser. Å andra sidan är det fortfarande nödvändigt att beräkna kallelsetiden från den sista anmälningsdagen i enlighet med gällande lag för att säkerställa att föreningens medlemmar alltid har tillräckligt med tid att anmäla sig och förbereda sig för mötet. Undantaget som gäller hypoteksföreningar motsvarar det som föreslås om distansdeltagande för sparbankernas del och det som föreslås om förhandsanmälan för föreningarnas del.

6 §. *Ikraftträdande*. Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens ikraftträdande och tillämpning. I lagen ingår också övergångsbestämmelser.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft 1 oktober 2020 och gäller till och med 30 juni 2021, så att sammanslutningarna utan avbrott kan tillämpa metoder som baserar sig på gällande temporär lag och som gör det lättare att ordna möten och delta i möten. De nuvarande temporära bestämmelserna upphör att gälla vid utgången av 2020.

Med beaktande av tidpunkten för behandlingen av lagförslaget i förhållande till tidsfristerna för stämmorna och mötena och den tid som lagstiftningsprocessen kräver, föreslås att förfarandena i den nya lagstiftningen möjliggörs för alla de aktörer som har sänt sin kallelse i enlighet med denna lagstiftning och under förutsättning att stämman eller mötet hålls medan denna lag är i kraft.

9 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Målet med förslaget är att göra det möjligt att ordna de ordinarie bolagsstämmorna, andelsstämmorna och föreningsmötena för hösten 2020 och våren 2021 under förhållanden med en exceptionell epidemi på ett sådant sätt att det går att skydda befolkningens hälsa och samtidigt trygga

en störningsfri verksamhet för sammanslutningarna. På basis av den utredning om sammanslutningarnas mötespraxis våren och sommaren 2020 som avses i lagförslaget har exceptionella mötesarrangemang inte hindrat eller avsevärt försvårat sammanslutningens aktieägares eller medlemmars möjligheter att delta i mötet eller utöva sin frågerätt, rätt att lägga fram initiativ och rösträtt. Förslagets förhållande till grundlagen har på ett mer omfattande principiellt plan behandlats i avsnitt 10 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning i regeringens proposition om den gällande temporära lagen (45/2020 rd).

Eftersom förslaget inte begränsar medlemmarnas rättigheter att delta i beslutsfattandet i föreningen och eftersom dess konsekvenser har begränsats på förhand både innehållsmässigt och i fråga om varaktigheten, kan begränsningarna anses vara godtagbara och proportionerliga. Förslaget om förlängning av tidsfristen för undantag från sammanslutningslagarna kan således behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om temporär avvikelse från aktiebolagslagen, lagen om andelslag, föreningslagen och vissa andra sammanslutningslagar i syfte att begränsa spridningen av covid-19-epidemin

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

1 §

Tillämpningsområde

Genom denna lag görs temporär avvikelse från vad som föreskrivs om ordnande av bolagsstämma, andelsstämma och fullmäktigesammanträde, föreningsmöte, andelsstämma och fullmäktigesammanträde vid andelsbanker, principalmöte vid sparbanker, försäkringsföreningars föreningsstämma och försäkringskassors kassamöte och hypoteksföreningens möte i vissa bestämmelser i aktiebolagslagen (624/2006), lagen om andelslag (421/2013), föreningslagen (503/1989), lagen om affärsbanker och andra kreditinstitut i aktiebolagsform (1501/2001), lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (423/2013), sparbankslagen (1502/2001), försäkringsbolagslagen (521/2008), lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), lagen om försäkringskassor (1164/1992) och lagen om hypoteksföreningar (936/1978).

2 §

Aktiebolagslagen

Med avvikelse från 5 kap. 6 § 1 mom. och 8 § 1 mom. i aktiebolagslagen kan bolagsstämman i ett börsbolag ordnas så att en aktieägare får utöva sina rättigheter vid bolagsstämman endast genom ett av aktieägaren valt ombud. Bolagets styrelse utser ett eller flera ombud som aktieägarna kan anlita och som inte hör till den i 1 kap. 11 eller 12 § i aktiebolagslagen avsedda närståendekretsen. Beslutet om att ordna en i detta moment avsedd stämma fattas av bolagets styrelse.

Med avvikelse från 5 kap. 6 § 1 mom. och 16 § 2 mom. i aktiebolagslagen kan bolagsstämman i ett börsbolag ordnas så att en aktieägare får utöva sin rätt vid bolagsstämman endast på det sätt som avses i 5 kap. 16 § 2 mom. i den lagen med hjälp av post, datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel. Beslutet om att ordna en sådan stämma fattas av bolagets styrelse. Bolaget styrelse kan också besluta att också ett i 1 mom. avsett ombud får delta i bolagsstämman endast på det sätt som avses i detta moment.

I en stämmokallelse som utfärdas för en bolagsstämma som avses i 1 eller 2 mom. ska utöver vad som nämns i 5 kap. 16 § 2 mom. i aktiebolagslagen meddelas följande:

1) det huvudsakliga innehållet i beslutsförslagen, och om styrelsen föreslår vinstutdelning till ett mindre belopp än vad som föreskrivs i 13 kap. 7 § i aktiebolagslagen, vinstutdelning till minimibelopp som ett alternativ,

2) den skäliga tid som reserverats för framställande av aktieägarnas motförslag och i 5 kap. 25 § i aktiebolagslagen avsedda frågor och tiden för styrelsens svar samt uppgift om den webbplats där frågorna, svaren och motförslagen finns till påseende före bolagsstämman och innan röstningens avslutats,

3) en presentation av de ombud som bolaget utsett och kontaktuppgifter till dessa,

4) en skälig tid för eventuell förhandsröstning, samt
5) hur ordförande för stämman och funktionärer till den väljs och hur röstlängden fastställs.

Kallelsen till en i 1 eller 2 mom. avsedd bolagsstämma ska innehålla det huvudsakliga innehållet i aktieägarnas beslutsförslag som har kommit in till bolaget inom en tid som motsvarar vad som föreskrivs i 5 kap. 5 § i aktiebolagslagen, om de aktieägare som har lagt fram förslaget har minst en hundradel av bolagets samtliga aktier. Dessutom ska ett motförslag som inkommit till bolaget på det sätt som föreskrivs i 3 mom. 2 punkten tas upp till omröstning, om de aktieägare som har lagt fram förslaget har motsvarande andel av bolagets samtliga aktier. Andra motförslag behöver inte gå till omröstning. I alla ärenden som ska avgöras ska röstningsalternativen vara ja och nej, om det endast finns ett förslag.

Vid en i 1 eller 2 mom. avsedd bolagsstämma får en aktieägare med avvikelse från vad som föreskrivs i 5 kap. i aktiebolagslagen framställa motförslag och i 25 § i det kapitlet avsedda frågor endast på det sätt som avses ovan i 3 mom. 2 punkten.

Vad som föreskrivs i 1–5 mom. gäller även bolagsstämma för ett sådant aktiebolag som emitterat aktier som är föremål för handel på en i 1 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lagen om handel med finansiella instrument avsedd multilateral handelsplattform (1070/2017).

3 §

Lagen om andelslag

Med avvikelse från 5 kap. 9 § 1 mom. i lagen om andelslag och oberoende av stadgarna får ett ombud företräda tre medlemmar vid andelsstämman. I stadgarna eller genom beslut av styrelsen är det möjligt att tillåta företrädande av flera medlemmar. Med avvikelse från 5 kap. 41 § 1 mom. i den lagen får också en fullmäktigeledamot bemyndiga en annan fullmäktigeledamot att utöva sin rätt vid fullmäktigesammanträdet. Vid en omröstning som ordnas vid andelsstämman eller fullmäktigesammanträdet är det sammanlagda röstetalet för de ledamöter eller företrädare som företräds av ett och samma ombud högst en tiondel av det sammanlagda röstetalet för de vid stämman eller sammanträdet företrädda ledamöterna eller företrädarna, om inte stadgarna tillåter en större röstandel.

Oberoende av vad som anges i andelslagets stadgar kan styrelsen tillåta deltagande i andelsstämman eller fullmäktigesammanträdet per post, genom datakommunikation eller med andra tekniska hjälpmedel så som avses i 5 kap. 17 § 2 mom. i lagen om andelslag.

Styrelsen kan besluta att deltagande på andelsstämma eller fullmäktigesammanträde som ordnas före utgången av juni 2021 förutsätter en anmälan till andelsstämman enligt 5 kap. 8 § i lagen om andelslag senast en bestämd dag som kan vara tidigast en vecka före stämman. I ett sådant fall räknas den i 5 kap. 30 § i lagen om andelslag avsedda kallelsetiden från den sista anmälningsdagen.

4 §

Föreningslagen

Med avvikelse från 25 § 1 mom. i föreningslagen och stadgarna kan genom beslut av styrelsen tillåtas att ett ombud får företräda en eller flera medlemmar vid föreningsmötet. Med avvikelse från 21 § i föreningslagen kan styrelsen tillåta att också en fullmäktig får bemyndiga en annan fullmäktig att utöva sin rätt vid fullmäktigemötet. Vid en omröstning vid föreningsmötet eller fullmäktigemötet är det sammanlagda röstetalet för de medlemmar eller fullmäktige som företräds av ett och samma ombud högst en tiondel av det sammanlagda röstetalet för de medlemmar eller fullmäktige som är företrädda vid mötet, om inter stadgarna tillåter en större röstandel.

Med avvikelse från den första meningen i 17 § 2 mom. i föreningslagen och med avvikelse från 21 § i den lagen kan föreningens styrelse tillåta deltagande i möte per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel så som avses i 17 § 2 mom. i den lagen, även om ett sådant förfarande inte är tillåtet enligt stadgarna och föreningen inte för detta ändamål har godkänt en i 30 § i den lagen avsedd omröstnings- och valordning.

Styrelsen kan besluta att en förutsättning för deltagande i föreningsmöte som ordnas före utgången av juni 2021 är anmälan till föreningsmötet senast en viss dag som kan vara tidigast två veckor före mötet. I ett sådant fall räknas kallelsetiden från den sista anmälningsdagen.

5 §

Andra former av sammanslutningar

Oberoende av vad som föreskrivs i lagen om affärsbanker och andra kreditinstitut i aktiebolagsform ska vad som föreskrivs i 2 § i denna lag tillämpas också på affärsbanker och kreditinstitut i aktiebolagsform.

Oberoende av vad som föreskrivs i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform ska vad som föreskrivs i 3 § i denna lag tillämpas också på andelsbanker och kreditinstitut i andelslagsform.

Oberoende av vad som föreskrivs i sparbankslagen kan sparbankens styrelse besluta att det är möjligt att delta i principalmötet med hjälp av post eller datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel. En förutsättning är att deltaganderätten och riktigheten av en rösträkning kan utredas på ett sätt som kan jämföras med de förfaranden som iakttas vid ett vanligt principalmöte. I möteskallelsen ska nämnas den i detta moment avsedda möjligheten att delta i mötet, förutsättningarna för ett sådant deltagande, eventuella anknytande begränsningar i principalernas yttranderätt samt det förfarande som ska iakttas i samband med den. Oberoende av vad som föreskrivs i sparbankslagen kan styrelsen besluta att en principal får bemyndiga en annan principal att utöva sin rätt vid principalmötet.

Frånsett arbetspensionsförsäkringsbolag får, med avvikelse från 5 kap. 8 § 2 mom. i försäkringsbolagslagen får en ledamot av representantskapet för ett ömsesidigt försäkringsbolag utöva sin rösträtt genom ombud.

Med avvikelse från 7 kap. 6 § i lagen om försäkringsföreningar kan föreningens styrelse tillåta deltagande i föreningsstämman per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel.

Med avvikelse från 42 och 172 a § i lagen om försäkringskassor kan styrelsen för en försäkringskassa tillåta deltagande i möte per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel. Med avvikelse från 41 § 4 mom. i lagen om försäkringskassor får en medlem av en försäkringskassas representantskap utöva sin rösträtt genom ombud.

Oberoende av vad som föreskrivs i lagen om hypoteksföreningar och hypoteksföreningens stadgar kan hypoteksföreningens styrelse eller förvaltningsråd besluta att det är möjligt att delta i hypoteksföreningens möte med hjälp av post eller datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel. En förutsättning är att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan utredas på ett sätt som kan jämföras med de förfarandena som iakttas vid ett vanligt hypoteksföreningsmöte. I möteskallelsen ska nämnas den i detta moment avsedda möjligheten att delta i mötet, förutsättningarna för ett sådant deltagande, eventuella anknytande begränsningar i medlemmarnas yttranderätt samt det förfarande som ska iakttas i samband med den.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den xx 20xx och gäller till den 30 juni 2021.
Denna lag tillämpas på sådana stämmor, möten och sammanträden till vilka kallelse har utfärdats i enlighet med denna lag och som hålls medan denna lag är i kraft.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

Helsingfors den 3 september 2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson